

de scriba
in weerwil
de 3 vragen
fi gelieven
e predikant
Ds Scholte,
beroepen is.
ben, heb ik
de komst
l. Zondag
igheid hem
ist vroeg ik
a, maar bo-
almen, hei-
ij zich uit,
dikte over:
ja Bommel-

at, want De
op audiën-
teert Pape:
is gelogerd
ge, wat of
al de tijd
derlijk uit-
t vaderland
ing in deze
denmorgen
arschuwen,
k gelijk hij

leid, beoor-
anen thans
ren, dat De
Koning en
bij Scholte
ik vrees de
n algemeen
en spreek-
e stiple op-
... hand-
e le maat-

iek op het
ne halve
e le Van
e ook weer
s, president
vice-presi-
je der Sy-
ing van De
6 maanden

aning aan
hizaamheid
id hunner
ins in ver-
op Scholte,
ijk 4 Sept.
sdag, open-
behandeling
ive hij voor
bij zich van
deze open-
iger werke-
ur heeft 3
Ds Scholte
e punten."

lan tot zijn
29 October

toen voor-
le kennis-
ultaat is in
hebben wij
issie (Pape,
gen Woens-
aar de aan-
ar van het
ape inlich-
antwoorden

over dien

en heb ik,
gerigt om
nstige rust
vaarneming
in is voor-
wat is niet

zal ik UEd.
tegen hem
n het een-
ing kunnen

kt tot orde-

rig besluit
teer aange-
le Commis-
holte's ver-
odig, want:
t, maar het
d officiële
stellige be-
een zouden
akbare ge-

tuigen van den kant des beschuldigen aan te voeren; want zijne ontkenning op zichzelf kan van geene kracht zijn tegen zoodanige verhalen der bevoegde autoriteit."

Mocht het kerkbestuur twifelen aan bijzonderheden in het proces-verbaal, dan kan het Scholte's getuigen in Groningen een verhoor laten afnemen, „maar komen zoodanige twifelingen niet voor, dan kan hetzelfde uitspraak van het kerkbestuur doen op grond der officiële stukken, die als volkomen bewijs gelden."

De Gendersche predikant wacht maar niet op het eind dezer „procedure", doch scheidt zich den ten November 1834, met zijn gemeente (op 6 mannelijke en 2 vrouwelijke lidmaten na) af „van het Ned. Herv. Kerkbestuur". De kerkegoederen meenen zij te zullen behouden, doch op bevel der burgerlijke overheid moeten zij den eersten Zondag reeds de kerkgebouwen te D. en G. afstaan aan de Ringpredikanten, dit doen zij onderworpen, maar zenden aanstonds een (te) request aan den Koning.

Scholte e.s. zijn nu nog in het bezit van de pastorie te Doeveren, kerkfondsen van D. en G. eigendomsbewijzen van landerijen, obligaties, effecten en contanten, welke deels in de kerk te Genderen, deels bij den vrederechter Jan Vroede te Heusden worden bewaard, en diaconiefondsen van D. en G. Genderen was een rijke gemeente, Doeveren niet.

Hun recht op hun goederen handhaven de Afgescheidenen met een beroep op het feit dat zij „De Kerk" zijn (met verwijs naar het verleden: den Hervormingstijd etc.). Maar juist de principiële vraag „Wat is de Kerk?" wenscht men van Hervormde zijde allermint in behandeling te nemen. De Ned. Herv. Kerk ontduikt met list en geweld een principiële debat en past aanstonds kunstgrepen toe, om zich in het bezit der Gendersche goederen te stellen.

Donker Curtius, door Van Spall om raad gevraagd, acht het (7 Nov.) daartoe noodig, dat het Prov. Kerkbestuur Scholte en zijn kerkeraad afzet, er kan dan een nieuwe kerkeraad worden benoemd, een predikant worden benoemd, „de Minister zal voorts, door het Kollegie van Toezicht wel order stellen op het doen ruimen der pastorie, (welke geen dag bewoond kan worden door een predikant, die niet tot ons kerkgenootschap behoort), gelijk ook op het overgaan der administratie en de kerkegoederen in handen van de goedgezinden. Zoo loopt de zaak doodeenvoudig en kort af."

Dit advies stuurt hij ter inzage naar Janssen, die er o.m. bij aantekent:

„De vergadering van het Provinciaal Kerkbestuur vordert te meer spoed, daar de afzetting van Scholte noodig is, om de ontruiming der pastorie te verzekeren."

Op deze wijze tracht de Ned. Herv. Kerk alle gedachtenwisseling en uitspraak over „De Kerk" dood te drukken; zij verleent straks aan Scholte e.s., die „Kerk" zijnde en blijvende, zich van het Ned. Herv. Genootschap hebben afgescheiden, een lewigs-van-afzetting, en meent daarna recht op hun kerkegoederen te kunnen uitoefenen!... Doodeenvoudig...

De brieven, die Pape in deze weken geschreven heeft, moeten elders bewaard zijn, doch we ontvangen door een episteltje van den Secretaris-Generaal aan den President der Synode enkele nadere inlichtingen:

's Hage, den 8 November 1834.

„Amicissime!

„Met het Classikaal Bestuur van Heusden zal het goed gaan, door het beleid en den moed van den scriba Pape: Van Spall echter had opwekking en bestuur noodig, waartoe uw brief best was, die dan ook door mij met een P. S. verzonden is. Met het aanstellen van een nieuwen kerkeraad zal het lui gaan (er zijn geen menschen voor!); dat komt er dan ook niet zeer op aan, want het Classikaal Bestuur kan intusschen alles doen, wat des kerkeraads is, ook beroep." (!)

„Maar ik ben niet gerust omtrent de houding van het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-Brabant; er zijn daaronder, die vreezen zich aan koud water te branden. — Aan den predikant Van Heusden (President van het Prov. Kerkbestuur, predikant te Hilvarenbeek) heb ik gister geschreven om zoo mogelijk zijn veerkracht op te wekken.

„Moorrees houdt zich goed en heeft zich openlijk en rond tegen Scholte verklaard.

„Daar ontving ik een brief van Hendriks (President van het Prov. Kerkbestuur te Groningen) (een former man dan Van Heusden)".

Van Heusden was een „middenman". Hij schreef 11 Juni 1835 aan Janssen: Ik heb „uit vreeze dat men te verre zoude gaan", in verzet tegen de belijdenis, zonder mijn naam, niet omdat ik er niet voor uit wilde komen, maar om geen vlaggendrager te willen schijnen, een boekje „laten drukken in 1825: Een woord over het gebruik van geloofsbelijdenissen, waarin ik bij een gematigde handhaving derzelver nut heb krachten aan te wijzen. Door de onrust in onze kerk ontstaan, ben ik in dat gevoelen bevestigd."

Ja, het Classikaal Bestuur in de stad van Voetius

hield zich wel goed: het verzwaarde 7 Nov. de schorsing, en eischte meteen de goederen op! Nog doodeenvoudiger...

En het Provinciaal Kerkbestuur? Vreesst zich inderdaad te branden: Van Heusden aan Janssen, 30 November:

„Wij hebben er ons op toegelegd, om met bedachtzaamheid te handelen, naardien men zegt, dat Scholte op zijne luimen legt, of hij op onze handelwijze niet iets zou te berispen hebben om in zijne schoottjes een groot lawijt te maken, en het aan zijn sekte te doen voorkomen, alsof hij een martelaar der waarheid is." — Vrees voor Scholte...

Toch moest en zou hij worden afgezet, want met een honende „vergissing" doceert Donker Curtius (15 Nov.):

„Nu Scholte e.s. zegt dat zij zich niet afscheiden van de kerk, maar wel van het kerkbestuur en aan dit bestuur alle gehoorzaamheid opzeggen, verklaren zij zich in staat van rebellie en moet dus Scholte en zijn kerkeraad worden afgezet. Wie dat niet inzielt is blind, en wie dat niet aandurft, moet geen lid van een kerkbestuur zijn."

Schoorvoetend zet het Prov. Kerkbestuur dus Scholte af, en... krijgt hier de gevreesde blaren van! — Want de afgezette wijst er hen met klem en cursiveeringen op, dat hij, steeds nog lid der Kerk! toch sinds geruimen tijd reeds geen lid meer was van hun Hervormd Genootschap:

„Indien gij, mijne Heeren! niet gedeeltelijk maar geheel onze acte van afscheiding gelezen en aangehaald hadt, dan zoudt gij zeker zulk een besluit niet hebben gemaakt. Staat er niet duidelijk genoeg in de acte van afscheiding te lezen, dat de Gemeente verklaart, dat wij niet langer onder uw bestuur willen leven, en met hen die er zich aan onderwerpen in kerkelijke gemeenschap verkeerden, maar ons houdende aan Gods Woord en de daarmede in alles overeenkomende formulieren van eenigheid, als Gereformeerde Gemeente van hen afscheiden?"

W.

K. B.

1) Zie Keizer, „De Afscheiding", pag. 426.

2) a.w., pag. 396.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Van een onverplicht en ongevraagd Advies.

Er is nog al eenig gerucht geweest om den Leidraad der derde Hoofdingspectie van het Lager Onderwijs in ons land. Men herinnert zich, dat o.a. „De Standaard" van deze activiteit weinig gediend was en bevoegdheids-overschrijding signaleerde.

Ons blad vroeg aandacht voor de principiële positiekeuze, die op den achtergrond schemerde van de daar ten beste gegeven beschouwingen over het vak Nederlandsche Taal.¹⁾

Thans zag een vervolg het licht: voor de vakken Geschiedenis en Aardrijkskunde. Zooals billijk en nuttig is, laat de Redactie aan haar opmerkingen over begrenzing en verdeling der leerstof voorafgaan een „doelstelling", gevolgd door een korte toelichting.

Zelf besefte ze echter, dat ze hiermede delicate quaesties raakte. Althans het Voorwoord verklaart: „De doelstelling voor deze vakken (bedoeld is: de hier aangegeven doelstelling, D.) zal niet een ieder bevredigen, kan dit ook niet, omdat zij (bedoeld is: de doelstelling in het algemeen, D.) zeer nauw samenhangt met de richting der school. Wat wij geven is het algemene, dat voor iedere school aangevuld moet worden met datgene, wat de grootste waarde aan het vak geeft in verband met de richting."

Als we de laatste zinsnede lezen met de aandacht waarop ze recht heeft, komen we voor de vraag te staan of iedere school van bepaalde kleur deze doelstelling moet aanvullen met wat ze in volstrekten zin als het meest waardevolle voor dit vak beschouwt, dan wel met wat ze in principeel opzicht het belangrijkste acht.

Vermoedelijk is niet het eerste bedoeld. Anders was immers duidelijk uitgesproken, dat een school voor een bepaalde richting moet hebben gekozen om het onderwijs in vakken als Geschiedenis en Aardrijkskunde zijn volle waarde te geven. En tegelijkertijd: dat de Inspectie geen doelstelling geven kan, omdat ze zwijgen moet over wat in absolute zin het onderwijs zijn diepste waarde schenkt.

Dat dit echter niet de bedoeling der Redactie is, blijkt duidelijk, als ze op pag. 6 belooft: „We ontkomen... niet aan de beoordeling van de personen en hun daden. Het zedelijk gevoel en de sociale zin der kinderen doet hen naar ons oordeel vragen. Hier liggen voetangels en klemmen, waarvan het aantal vermeerdert met de richtingsverschillen, die men in zijn klasse vertegenwoordigd weet. Het radicalisme, dat aan kinderen elgen is, vraagt van den onderwijzer een grote voorzichtigheid in de keuze van zijn woorden."

De strekking is overduidelijk: nu die naieve, radicale kinderen naar zoiets als een zedelijk

oordeel vragen, nu zijn we wel gedwongen dat doornig pad te betreden, te kwistiger met voetangels en klemmen bezaaid, naarmate de pluimage van de bevolking eener openbare school bonter is.

Hier is aan het woord de welbekende geest van het voorzichtig-neutrale, niet „Christelijk-humanistische", onderwijs.

Maar er zijn — ook in de derde Hoofdingspectie — andere scholen, die geen voetangels duchten, als ze het licht van Gods Woord laten schijnen over de gedragingen der menschen. Voor welke de vreeze des Heeren het beginsel ook der historische wijsheid is, voor welke het een vreugde, ja levensbeginsel is te spreken over het werk Gods in de geschiedenis van ons land en van de menscheid, over menschelijke zonde en over gehoorzaamheid aan den God des Verbonds.

Als de Leidraad echter iedere school ten doel meent te mogen stellen „het ontwikkelen van het zedelijk bewustzijn van den leerling", miskent of negeert hij, ten spijt van de beste bedoelingen, het eigen karakter der Christelijke school.

Eén ding heeft deze Hoofdingspectie duidelijk aangetoond: dat deze materie voor haar taboe moet blijven. Men draagt nu eenmaal over het doel van het geschiedenis-onderwijs — over de Aardrijkskunde ware ook een en ander op te merken²⁾ — geen beschouwingen van eenige draagwijdte voor zonder de neutraliteit te verbreken. Het is hier, dat „voetangels en klemmen" liggen. Althans voor wie nog altoos in de verbeelding verkeert, dat het Christelijke van ons onderwijs bestaat in uitbreiding van een „algemeen" menu met eenige bijzondere gerechten.

Geen schoolstrijd meer: Juist nu!

K.

D.

1) Zie „De Reformatie" van 17 Febr. 1939.

2) Men legge naast de „doelstelling" van deze inspectie de voortreffelijke bijdrage van Dr. A. van Deursen in het Leerplan voor organisch onderwijs op de Christelijke School, door H. Dam, Kampen, 1937, pag. 77 en volgende.

PERSSCHOUW

„Geref. Jongelingsblad".

De buitengewone drukte, die de indeeling van deze werkweek meebrengt, en voor de drukkerij, en voor de redactie, maakt verklaarbaar, dat we enkele opmerkingen aangaande het „Jongelingsblad" uitstellen tot volgende week. In afwachting daarvan willen we toch aan volgende punten aandacht geven.

a. In „De Bazuin" schreef prof. dr. K. Dijk het volgende:

In „Bouwen en Bewaren", het bekende orgaan van onze M.V., geeft Ds J. G. Feenstra schetsen over de Geloofsleer, en in een schets over de Kerk sprak hij in een enkelen regel zijn mening uit, dat de leer van de pluriformiteit der Kerk, geen steun vindt in de H. Schrift en met haar in strijd is. Deze voorlichting deed „Credo" de noodklok luiden; de M.V. werden zelfs gewaarschuwd voor zo'n „voorlichter"; Ds F. kan, althans op dit punt, niet als leidman vertrouwd worden, en... ach, de polemiek is, ondanks de schoone resolutie van de Synode, weer in vollen gang op een manier, die den vrede dreigt kapot te maken. Ik zal hierover niet veel zeggen. Het is mij een raadsel, waarom op deze wijze moet gevochten worden, en waarom Ds F. door „Credo" zoo is aangevallen. Hij weet wel, dat ik 'niet met hem eens ben, maar we kunnen toch met elkaar van meening verschillen, zonder dat we elkaar met ongemotiveerde scherpte het vertrouwen opzeggen?

Er is een ander punt, waarover ik 'n paar dingen wil opmerken.

In deze polemiek is ons jeugdwerk in het debat betrokken.

Op de leiding van dat werk worden aanmerkingen gemaakt, en ik hoorde reeds vragen hoe het nu met onze M.V. moet gaan.

Laat ik de vragers mogen geruststellen.

Er behoeft bij niemand vrees te bestaan, dat onze Gereformeerde bonden in ongereformeerde wateren zijn verzeild geraakt, en wat het punt in kwestie betreft, het enkele zinnetje van Ds F., die voor de bewaring van onze Gereformeerde belijdenis altijd dapper gestreden en in z'n boeken bevesten heeft de rechte lijn te willen volgen, vertolkt een meening, die in onze kringen voorgestaan wordt en ernstige bestudeering verdient.

Prof. dr. V. Hepp gaf hierop een soort van antwoord, dat zich kenmerkte, neen, niet door zakelijke weerlegging, doch door dit tweerlei:

1. de schrijver van dit artikel werd aangeduid als „de Bazuin-polemist". Niet als prof. dr. K. Dijk, niet als „de voorzitter van den bond van jongelingsverenigingen op gereformeerden grondslag";

2. deze „Bazuin-polemist" werd voorts „beantwoord" met de vraag, of hij wel aan het „Jongelingsblad" dacht, en, waarom hij dan daár niet tegen opponeerde? De redactie van het „Jongelingsblad", die door den „Credo-polemist" nog pas geprezen is om haar op-haar-quivive-zijn, moge inmiddels zien, hoe de bondsvoorzitter dit verstaat. Deze laatste opmerking is ditmaal van den „Reformatie-polemist", om in den stijl van prof. Hepp te spreken.

b. Naar aanleiding van een en ander schreef dr. K. Sietema in „Geref. Tijdschrift":

Er is een heele groep van schrijvers en sprekers in onze dagen onder ons, die onverstoorbaar en onveranderd doorgaan hun ideeën te ponsen, op een toon, die niet bedoelt, maar toch wel eens bewerkt, dat men den indruk krijgt, dat dit de eenige mogelijke opvatting is en dat het maar beter is voor het welzijn der Kerken niet dan in het algemeen te spreken over het droeve verschijnsel, dat anderen onder ons helaas nog niet tot deze schriftuurlijke visie gekomen zijn of deze weer hebben verlaten.

Ook wordt dit laatste wel uitgesproken. En met eenzelfde neiging van tegenargumenten als boven gesignaleerd is.

Ik denk b.v. aan Prof. Hepp inzake de „pluriformiteit der Kerk“, die hij niet verdedigt tegen De Feenstra, maar waarover hij een klaagzang zingt, omdat menschen als De Feenstra deze leer weerspreken en aldus een gevaar betekenen voor onze jonge menschen, die zij voorlichten.

En dat niet, terwijl Feenstra gezegd zou hebben, dat de Gereformeerde Kerk de alleenzaligmakende Kerk is en de andere instituten alle en ten volle vals en geen Kerk — dan zou het nog eenigszins te begrijpen zijn.

Maar Feenstra heeft „pluriformiteit“ vervangen door „pluraliteit“ en er met nadruk op gewezen, dat de kerkelijke verdeeldheid zondig is en dat deze zondige verdeeldheid niet mag worden voorgesteld als pluriformiteit in den zin van een ontplooiing van de ééne Kerk in verschillende vertakkingen, in meerdere vormen.

Ook Prof. Hepp heeft dus niets geleerd uit de discussie, zelfs niet, dat men met pluraliteit tegenover pluriformiteit in de eerste plaats bedoelt te veroordeelen het feit, dat de Roomsche Kerk niet aan den roep der Reformatie van de 16e eeuw en de Hervormde niet aan die van de 19e eeuw gehoor heeft gegeven, en dat de Christelijke Gereformeerde Kerk en verschillende andere Gereformeerde groepen zich zonder schriftuurlijke grond van de eenheid der Kerk hebben afgescheiden en scheurmakerij gepleegd.

Zou Prof. Hepp deze dingen willen weerspreken om toch maar tot de benaming pluriformiteit te komen? Natuurlijk niet. Maar waarom dan geen rekening gehouden met de nadere toelichting der opponenten?

Als men deze verschijnselen ziet en overweegt, vraagt men zich af, of wij dan niet beter verdienen, dan dat per Synodebesluit worde vastgesteld, wat wij hebben te leeren en te denken; of wij niet beter verdienen dan hoe langer hoe meer gebonden te worden tot in de nadere uitwerking en toepassing van de confessie toe.

Want immers, als wij naar elkander niet of tenauwernood luisteren, dan is het verlangen van velen onder ons, dat er vrijheid van gedachtenwisseling blijve, opdat langs den weg van grondige bespreking de vereischte eenstemmigheid en samenwerking kome en versterkt worde, dan is dit verlangen ongemotiveerd gebleken, en is de eenige uitweg het decreet, waaraan een ieder zich te houden heeft.

Dan is het niet verantwoord de meningsverschillen over te laten aan de onderlinge bespreking der theologen en aspirant-theologen onder ons.

Tot zoover dr. Slettsma. Natuurlijk is die uitweg geen uitweg, want het is het slop. Inderdaad, sommiger streven om het denken te binden aan een paar theologoumena van A dan wel B, doet groote schade. Wie zich er tegen schrap zet, dient de kerken. 't Komt alles goed, als men maar volhoudt, zich schrap te zetten tegen de knechting van het denken naar de theologoumena van den „Credo-polemist“; ik gebruik expres zijn eigen titulatuur.

De schoolstrijd en de Koningin.

„De Unie“, twee-maandelijkse blad ter bevordering van den bloei van de School met den Bijbel, schrijft: Onlangs bevatte het „Dagblad van IJmuiden“ de volgende advertentie:

H. M. DE KONINGIN

wekt op tot geestelijke en morele herbewapening, dus tot eendracht en samenwerking.

Ouders, alle kinderen op één school, DE OPENBARE.

Deze frontmakerij, die zich niet ontziet H. M. te betrekken in den schoolstrijd, is wel bijzonder ergerlijk.

Zeer terecht noemde „Christelijk Schoolblad Onze Vacatures“ deze advertentie „dom en lom“, en niet minder terecht vroeg naar aanleiding hiervan „Het Katholieke Schoolblad“: „Moet zóó de openbare school gered worden?“

50 jaar geleden zeide Minister Kappellijn van de Copello tot Jhr. De Savornin Lohman het beruchte woord: „Verknoei met uw Bijbelsche spreken de beproefde beginselen van ons staatsrecht niet“.

Een halve eeuw later is de mentaliteit van genoemde frontmakers blijkbaar nog niets veranderd. We zijn het er wel mee eens.

Men vergunne ons dan ook die „geestelijke en morele herbewapening“ eer aan Buchman, dan aan de Koningin bij ons associaties te laten wekken; ik ben, geloof ik, met dit gezegde niet tegen de psychologie in overtredding.

De schoolstrijd en een raadslid.

Uit „De Unie“:

Nog altijd zijn er menschen, die meenen, dat de openbare school voldoende is voor alle kinderen van ons volk, dat een school met den Bijbel overbodig is, een luxe, die maar onnodig geld onttrekt aan de publieke kassen.

Een staaltje van zoodanige mentaliteit kwam ik laatst tegen in een van onze dagbladen, waarin werd geschreven over een raadsvergadering in de gemeente Zijpe in Noord-Holland. Daar was een aanvraag ingekomen van een ingezetene, die uit Andijk naar Oudesluis was verhuisd. Hij vroeg vergoeding, volgens de wet, voor reiskosten van zijn kinderen,

die naar Schagen moesten, om daar de Christelijke school te bezoeken.

Een van de raadsleden was hier tegen, daar er in Oudesluis een goede openbare school was en hij het niet noodig vond, dat iemand zijn kinderen naar Schagen zond. Waarom was die man eigenlijk in deze gemeente gekomen? Hij had in Andijk moeten blijven. Waarom namen de boeren hier ook „fijnen“ in dienst? Een paar andere raadsleden vielen hem bij en een van hen meende in dit verband den huis-eigenaren in overweging te moeten geven, goed toe te zien, aan wie ze hun woningen verhuurden.

Is het niet, alsof de klok een halve eeuw teruggezet is?

Tot zoover het verhaal.

De man heeft morele en geestelijke wapening nodig. Met de herbewapening komt het dan vanzelf in orde.

De Christelijke Gereformeerden en wij.

Het „Calvinistisch Weekblad“ schrijft:

Wij gelooven niet, dat de eenheid tot stand moet komen, door dien de Gereformeerde Kerken in Dogmatische geschillen, die de Christelijke Gereformeerden telkens constateeren, den weg der Christelijke Gereformeerden opgaan. Want al ware dat in zake het verbond het geval, daar zijn nog andere kwesties...

Van Gereformeerde zijde is dikwijls gezegd: de bestaande geschillen zijn te klein om gescheiden te blijven. Dat lijkt ons juist.

Met het eerste zinnetje zijn wij het eens. Men moet iets dat waar is, niet gelooven, omdat A of B of C het zegt, doch omdat het waar is. De kwestie, of de verbondsbeschouwing van een bepaald theoloog juist is, dan wel of zij zich verwijderd van die der formulieren, die wij op de Schrift gegrond achten, staat dus nog altijd afzonderlijk op het program van wie meeleeft.

Met het laatste zinnetje zijn wij het ook eens. Misschien dat de schrijver zelfs ook aan ons gedacht heeft. Juist daarom hadden wij bezwaar tegen prof. Aalders' krasse uitspraken over meeningen, die van den kant der onde „A-groep“ (en door haar niet alleen!) verdedigd zijn, en die prof. Aalders op gereformeerde standpunt onhoudbaar noemde. Dat leek ons een voor de eenheid even gevaarlijk redeneeren als dat van de Christelijke Gereformeerden in '92. Alleen maar: het wees den anderen kant uit.

Over de Finnen.

De Finnen worden bewonderd; de wereld verbaast zich er over, dat de dam tegen het bolsjewisme noordelijker ligt dan de heer Mussert ons wou doen gelooven. De „N. R. Crt.“ vertelt:

De „Excelsior“ drukt een bijdrage van Silampää, den onlangs met den Nobelprijs bekroonden Finschen schrijver, af, waarin hij de legende vertelt van den wolf, die den herder, den beer, die den wolf en den reus, die den beer opat, maar Hargar doodde den reus en verloor den herder, die ongedeerd gebleven was, al zat hij er wat benauwd en die zel, dat hij er wel uit zich zelf uitgekomen zou zijn. Daarna zou Upsala hem geholpen hebben, zeggende: „kom, kleine Fin, jij, die nergens bang voor bent, je keert terug naar je kudde en als de wolf komt moet je zeggen, dat ik hem wil zien“.

Op zijn achtste jaar hoorde Silampää deze geschiedenis door een oude vrouw vertellen en hij voegt erbij, dat de Finnen inderdaad geen vrees kennen. En hij laant er een tweede verhaaltje op volgen: van elke ster kwam een kwelduivel en het leger van de kahonters wilde de zon aanvallen, maar allen verbrandden en in de nachten van de vallende sterren sneeuwt hun asch uit den hemel.

Intusschen bedenke men, dat legenden onbekwaam tot profeteeren zijn.

De N.S.B. op Java.

Uit de „N. R. Crt.“:

Van eenige abonnees te Lembang ontving het A.I.D. de mededeeling, dat zij op een goeden avond als inleghed in de krant aantreffen een pamflet, afkomstig van de N.S.B., gewest Java.

De directie verklaart naar aanleiding hiervan uitdrukkelijk, dat deze verspreiding is geschied zonder haar voorkennis en tegen haar wil.

Een onderzoek is ingesteld om volledige opheldering te krijgen hoe het mogelijk is geweest, dat dit pamflet in het blad kon worden gevonden.

Naar het schijnt heeft omkoopings plaats gehad van den couranten-bezorger. Zoodra volkomen opheldering is verkregen, zal de directie een nadere mededeeling doen.

Tot zoover het bericht.

Een half uur geleden liep ik — niet in Kampen — een winkel voorbij, waar het blad des heeren Mussert voor het raam hing. Natuurlijk in roode kopletter. En daarin het zware titelwoord: gerechtigheid.

„Te laant, Anton“, zoo schreef deze week, meer gemoe-delijk, dan opschrikkend, een Zondagsblad.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drielst te:

Wetsinge-Sauwerd: W. Diepersloot te Holwerd, A. Kuiper te Ommen en A. v. d. Ziel te Ambt-Vollenhove (gew. nadat Ds G. J. de Leeuw te Finsterwolde het beroep naar Zwartebroek had aangenomen).

Tweetal te:

Serooskerke (W.): M. W. J. C. de Kluis te Diemen en G. Visse te Emlichheim.

Beroepen te:

Doornspijk: Joh. G. Lensink te Glanerbrug.
Serooskerke (W.): M. W. J. C. de Kluis te Diemen.
Venlo: Cand. H. R. de Jong, hulppred. te Leenwarden.
Wetsinge-Sauwerd: A. v. d. Ziel te Ambt-Vollenhove-Ca-doelen.

Aangenomen naar:

Vreeland-Nigtevecht: Cand. R. W. Popma, hulppred. te Moerdijk.

Zwartebroek: G. J. de Leeuw te Finsterwolde.

Intrede te:

Spijkenisse: Cand. C. v. d. Tas. Tekst: 2 Petr. 1:19.
Velsen: F. E. Hoekstra. Tekst: Openb. 1:12, 13a en 16a.
Westbroek: Cand. H. J. Banga. Tekst: Jes. 62:6, 7.

Afscheid van:

Maarsse: K. v. d. Veen.

Benoemd tot Hulpprediker te:

Almelo: Cand. D. C. Tiemens, thans hulppred. v. d. evang.-arbeid te Veendam en Wildervank.

Bodegraven: Cand. W. C. P. den Boer te Zierikzee.

Ouderkerk a. d. Amstel: P. v. d. Schaaf, hulppred. te Beet-gurmolen (aangen.).

Kerkinstellering te Valkenburg (Z.-H.).

Onder leiding van den kerkeraad der Geref. Kerk te Katwijk aan den Rijn zijn te Valkenburg (Z.-H.) de ambten ingesteld. Het ligt in de bedoeling, dat de ouderlingen en diakenen 1 Jan. a.s. in het ambt zullen worden bevestigd.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De heer J. L. Schouten Jr te Arnhem, theol. cand. van de Geref. Kerken, die zich aanvankelijk niet beroepbaar stelde, zal thans een eventueel beroep in overweging kunnen nemen. Zijn adres is: v. Lawick van Pabststraat 29, Arnhem. Telef. 21200.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Maassluis: J. G. van Minnen te Huizen (N.-H.).
Wildervank: I. de Bruyne te Sassenhem.
Wormerveer: W. Ruiters te Luttich, a. d. Dedemsvaart.

Bedankt voor:

Francker: J. Tijmes te Nunspeet.
Oosterbeek: J. G. van Minnen te Huizen (N.-H.).

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Borssele: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.
Goes: M. Heikoop te Utrecht.
Terneuzen: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.
Werendam: A. Hofman te Moercapele.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Cornjum: L. J. v. d. Kamp te Beetsum.
Kubaard (toez.): Cand. J. Germans te Driebergen.
Leens (toez.): Cand. L. Alons te Hoogerzand.
Schiermonnikoog: J. Westra te Amsterdam.
Warder (N.-H.): Cand. J. van Rossum te Gouda.

Aangenomen naar:

Beesd: J. de Vos te Tjerkgaast.
Leens: Cand. L. Alons te Hoogerzand.
Rauwerd: Cand. Mr. G. D. Boerlage te Oegstgeest.
Tricht (Betuwe): Cand. M. A. Krop te Rotterdam.
West-Terschelling: Cand. L. A. Bodaan te Rotterdam.

Bedankt voor:

Ter Aar: P. P. J. Monster te Aalburg en Heesbeen.
Giessen-Nieuwkerk: J. de Lange te Wilsom (Ov.).
Godlinze: Cand. L. Alons te Hoogerzand.
Papendrecht: Cand. L. Alons te Hoogerzand.
Jordrecht (nadere beslissing): G. C. Rossmalaal te Rand-wijk.
Westerhaar: Joh. Bijluma te Oostrum.

Uitg.-Mij.
v.h. KEMINK & Zn.
Utrecht
Domplein 2 - Giro 102545

Geschiedenis van den Sabbatsstrijd onder de Gereformeerden in de 17e eeuw

door Dr H. B. VISSER

Een uitvoerige geschied-beschrijving van het bovenstaand onderwerp, waarin o.m. een breed-voerige bespreking van Koelmans' Tractaat.

Een algemeen goede beoordeeling.

Ingen. f.4.75 - Geb. f.5.75

Ook bij den boekhandel verkrijgbaar.

HILVERSUM

Rookt U een fijne Sigaar?
Of prefereert U een pijp?
Dan kunt U terecht bij

Sigarenmagazijn „The Oldsmoker“

Kerkstraat 8 - Hilversum.

Spoedig verschijnt:

VAN SOUVEREINE LIEFDE

door

Dr. E. Th. v. d. BORN

Een Juweeltje onder de uit-gaven van dezen tijd! In luxe uitvoering, slechts f.1.40.

Oosterbaan & Le Cointre N.V.

Goes

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken“ bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of 't benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien van tijd tot tijd voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f.2.50 p. j.) of begunstiger (min. f.1.50 p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den Ien Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijkstraat 79, Rijswijk (Z.-H.).